

PRAWIDŁOWY ROZWÓJ MOWY I JĘZYKA

Wiek dziecka	To, co powinno być	To, na co warto zwrócić uwagę
0-1 miesiąc	Różne rodzaje krzyku, mlaskanie, cmokanie Głośny nagły dźwięk wywołuje zmianę w zachowaniu niemowlęcia	Tablica przedstawia w sposób ogólny przeciętny rozwój mowy. Wyszczególnione zjawiska są dla danego okresu najbardziej charakterystyczne, ale nie jedyne
2-4 miesiąc	Głuzenie (gruchanie) – niemowlę śpiewa (guu, agu, aku, ghy...) Reaguje na różne dźwięki, głośno się śmieje	Dźwięki wydawane przez najmłodsze dzieci brzmią na całym świecie podobnie. Nie ma też szczególnej różnicy w głuzeniu dzieci słyszących i niesłyszących
4-6 miesiąc	Gaworzenie, czyli pierwsze zabawy głosem – dziecko zaczyna prowadzić „rozmowę” z dorosłym opiekunem, posługując się prostymi sylabami	Gaworzenie będzie bardziej intensywne, jeśli dorośli zwrócą na nie uwagę i będą naśladowali swoje dzieci – w ten sposób zachęca je do „mówienia”
6-7 miesiąc	Gaworzenie samonaśladowcze – dziecko wielokrotnie powtarza identyczne sylaby (np. babababa, mamama, dadadada). Próbuje pokazywać i pytać (np. „Tot?” = Co to jest?) W chwilach zadowolenia gaworzenie jest intensywniejsze	Dzieci niesłyszące nie gaworzą w sposób samonaśladowczy. Jeśli niesłyszące niemowlę obserwowało w swoim otoczeniu język migowy – zaczyna „gaworzyć” palcami. Okolo 7 miesiąca życia pojawiają się pierwsze prototypy wyrazowe, czyli wypowiedzi po raz pierwszy przypominające wyrazy, np. „baja” jako bajka czy „mana” jako mleko
9-10 miesiąc	Echolalia (zmiennne gaworzenie) – dziecko próbuje naśladować mowę dorosłych, jego wypowiedzi składają się z wielokrotnie powtórzonych różnych sylab Rozumienie kilkunastu słów, m.in. imion, nazw zabawek oraz zakazu „nie (ruszaj)”	Gaworzenie dzieci różnych narodowości coraz bardziej upodabnia się w brzmieniu do danego języka
11-12 miesiąc	Wypowiedzi coraz bardziej przypominają brzmieniem wyrazy danego języka	Roczne dzieci wymawiają przeciętnie około 6 słów, ale są i takie, które nie potrafią wymówić jeszcze żadnego, i takie, które wymawiają około 50 wyrazów

12-18 miesiąc	Jeden wyraz zastępuje zdanie, a właściwie kilka różnych zdań, np. „da” jako 1. Daj misia, 2. Weź kółko, 3. Połóż tutaj	Pierwszy wyraz, który coś znaczy, powinien pojawić się między 8 a (najpóźniej) 18 miesiącem życia
18-23 miesiąc	Początek wypowiedzi dwuwyrzowych Dziecko używa przede wszystkim rzeczowników, czyli nazw	20-miesięczne dziecko wymawia średnio około 170 wyrazów
2 lata	Pojawiają się liczebniki – jeden, dwa, trzy... i rozróżnienie ja – ty: dziecko zaczyna używać zaimka się, np. myję się, bawię się Coraz więcej pytań i przeczeń – coś nie jest ładne, czegoś nie ma	Przeważają zdania pojedyncze
3 lata	Poprawna wymowa – samogłosek ustnych [a, e, i, o, u, y] – spółgłosek nosowych [m, n, ń] – półspółgłosek [j, ł] – spółgłosek [h, f, w, t, d, p, b]	Trzylatek ma jeszcze prawo wymawiać spółgłoski dźwięczne z niepełną dźwięcznością, a nawet bezdźwięcznie, np. „w/fota” lub „fota” zamiast woda Dziecko 3-letnie zaczyna śmieiej posługiwać się zdaniami złożonymi
4 lata	Poprawna artykulacja spółgłosek [k, g, ś, ź, ć, dź] Spółgłoski miękkie [ś, ź, ć, dź] mogą być jeszcze wymawiane jako „mniej miękkie”, np. [si]	Przed ukończeniem 3 lat i 8 miesięcy wiele dzieci zamienia [r] na [j] Czterolatek nie powinien zamieniać [t, d] na [k, g] (lub odwrotnie), może jednak zamieniać spółgłoski [sz, ż, cz, dż] oraz [s, z, c, dz] na [ś, ź, ć, dź]
5 lat	P poprawna wymowa spółgłosek [sz, ż, cz, dż] lub zastępowanie ich spółgłoskami [s, z, c, dz] P poprawna wymowa spółgłoski [r] lub zastępowanie jej spółgłoską [l]	Pięciolatek tworzy własne wyrazy, np. „doroślienny” = dla dorosłych, „ukradacz” = złodziej 35% dzieci 5-letnich prawidłowo wymawia [r]
6 lat	P poprawna wymowa spółgłosek [sz, ż, cz, dż] oraz spółgłoski [r]. Moga zdarzać się jeszcze pomyłki, ale powinny być coraz rzadsze	Większość dzieci poprawnie wymawia spółgłoskę [r], zanim ukończy 6 rok życia 20% 6-latków spółgłoski dźwięczne nadal wymawia tylko częściowo dźwięcznie
7 lat	Prawidłowa wymowa wszystkich spółgłosek i samogłosek języka polskiego	Do około 10 roku życia mowa dziecka będzie nabierała cech mowy dojrzałej

